

Secure

HealthData

ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΕΥΑΙΣΘΗΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΣΤΗΝ ΥΓΕΙΑ

“Ζητήματα διαρροής προσωπικών δεδομένων κατά τη νοσηλευτική πρακτική – κώδικας νοσηλευτικής δεοντολογίας”

Κουτρούμπα Παρασκευή

Νοσηλεύτρια Msc, Γραφείο εκπαίδευσης Νοσηλευτικής Υπηρεσίας –
Γενικό Νοσοκομείο Ξάνθης

A close-up photograph of a computer keyboard is the background for the left side of the slide. A golden key with an ornate head is resting on the Enter key. The keyboard keys are dark grey with white text. Visible keys include Print Screen, Lock, Home, Page Up, Page Down, Insert, End, Delete, Enter, and Shift.

**ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑΡΡΟΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ
ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΣΤΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ
ΚΛΙΝΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ (ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 2016/679)
– ΚΩΔΙΚΑΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ
ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ**

Παρασκευή Κουτρούμπα, Νοσηλεύτρια, MSc.,
Γραφείο Εκπαίδευσης
Νοσηλευτικής Υπηρεσίας ΓΝ Ξάνθης

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 2016/679

□ Έχει ψηφισθεί από 5.5.2016 και πρέπει να ενσωματωθεί στην ελληνική νομοθεσία και γενικά σε όλα τα κράτη μέλη

□ Αποσκοπεί στη διασφάλιση της δυνατότητας ελέγχου των προσωπικών δεδομένων από τους πολίτες

□ Θεσπίζει νέους κανόνες ορθής επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων, προβλέπει λεπτομερή ενημέρωση, περιορισμούς πρόσβασης, υπεύθυνο επεξεργασίας και προστασίας

ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ - ΟΡΙΣΜΟΙ

Δεδομένα

1.

Ένα μη αξιολογημένο σύστημα διακριτών στοιχείων που περιλαμβάνει πχ έννοιες, αριθμούς, σύμβολα, διαγράμματα, σχέδια, φωτογραφίες κλπ

Πληροφορία

2.

Είναι η σημασία που μπορεί να δώσει κάθε άνθρωπος σε ένα σύνολο δεδομένων τα οποία επεξεργάζεται

Επεξεργασία

3.

Κάθε πράξη ή σειρά πράξεων που πραγματοποιείται με ή χωρίς αυτοματοποιημένα μέσα όπως: η συλλογή, η καταχώριση, οργάνωση, αποθήκευση, διαγραφή κτλ

ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ - ΟΡΙΣΜΟΙ

Γενετικά Δεδομένα

1.

Αφορούν γενετικά χαρακτηριστικά φυσικού προσώπου όπως προκύπτουν από ανάλυση βιολογικού δείγματος και παρέχουν μοναδικές πληροφορίες σχετικά με την υγεία του ατόμου

Βιομετρικά Δεδομένα

2.

Προκύπτουν από ειδική τεχνική επεξεργασία που συνδέεται με βιολογικά ή συμπεριφορικά χαρακτηριστικά του ατόμου και επιτρέπουν την αδιαμφισβήτητη ταυτοποίηση του εν λόγω ατόμου πχ. δακτυλοσκοπικά δεδομένα

Δεδομένα Προσωπικού Χαρακτήρα που αφορούν την υγεία

3.

Σχετίζονται με τη σωματική ή ψυχική υγεία ενός φυσικού προσώπου, περιλαμβάνουν την παροχή υπηρεσιών υγειονομικής φροντίδας και αποκαλύπτουν πληροφορίες σχετικά με την κατάσταση της υγείας του

ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Κάθε φυσικό πρόσωπο, του οποίου η ταυτότητα μπορεί να εξακριβωθεί (πχ ασθενής, υπάλληλος)

ΕΚΤΕΛΩΝ ΤΗΝ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Το φυσικό ή νομικό πρόσωπο, η δημόσια αρχή, η υπηρεσία ή οποιοσδήποτε άλλος οργανισμός που επεξεργάζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για λογαριασμό του υπευθύνου

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ

Το όργανο ή ο οργανισμός, η Γενική Διεύθυνση, η μονάδα ή κάθε άλλη διοικητική ενότητα, που αυτοτελώς ή από κοινού με άλλους, καθορίζει τους στόχους και τον τρόπο της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ

-
- Εγγραφή για υπηρεσίες υγείας πχ ραντεβού, μητρώα
  - Πληροφορίες που προκύπτουν από εξετάσεις και αναλύσεις γενετικών & βιολογικών δειγμάτων
  - Πληροφορίες σχετικά με ασθένεια ή αναπηρία, φαρμακευτική αγωγή
    - Ιατρικό ιστορικό, επεμβάσεις
    - Κλινική θεραπεία και νοσηλεία
    - Πληροφορίες σχετικά με την βιοϊατρική κατάσταση του ατόμου από επαγγελματία υγείας (γιατρό, νοσηλεύτη, φυσικοθεραπευτή κτλ)
  - Πληροφορίες διοικητικού χαρακτήρα με σκοπό τη διαχείριση των υπηρεσιών υγείας αλλά και την ιατροφαρμακευτική ασφάλιση

ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

Η παραβίαση της ασφάλειας οδηγεί σε τυχαία ή παράνομη:

Καταστροφή
Απώλεια
Μεταβολή
Άνευ άδειας κοινολόγηση ή
Πρόσβαση

των δεδομένων που διαβιβάζονται, αποθηκεύονται ή υποβάλλονται
κατά κάποιον τρόπο σε επεξεργασία

ΔΙΕΘΝΗ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

• Το 2016, περισσότερα από 16 εκατομμύρια αρχεία ασθενών κλάπηκαν από οργανισμούς υγειονομικής περίθαλψης στις Η.Π.Α.

• Οι περισσότερες κλοπές ήταν αποτέλεσμα επιθέσεων εναντίον των ηλεκτρονικών φακέλων ασθενών και σε πολλές περιπτώσεις, προερχόταν από απλό σφάλμα των εργαζομένων

• Τα κλεμμένα ιατρικά αρχεία είναι πιο επικερδή από τα απλά οικονομικά στοιχεία λόγω της πιθανής πολυπλοκότητάς τους

• Όταν παραβιάζεται η ασφάλεια των ηλεκτρονικών ιατρικών αρχείων, τα νοσοκομεία καταβάλλουν υψηλά πρόστιμα πχ New York–Presbyterian Hospital and Columbia University, πλήρως αν πρόστιμο 4,8 εκ. δολ., επειδή γιατρός προσπάθησε να απενεργοποιήσει έναν προσωπικό υπολογιστή, αφήνοντας δεδομένα ανασφάλιστα

“Cyber Security and healthcare records, **Tips for ensuring patient safety and privacy**”, Susan Conaty-Buck, American Nurse Today, September 2017
Vol. 12 No. 9

ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΚΑΙ ΚΛΙΝΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

ΑΚΟΥΣΙΕΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΙΣ

Ορατές σημειώσεις που αφορούν τον ασθενή, πχ ιατρικές οδηγίες, διαιτολόγια ασθενών, προγραμματισμός εξετάσεων

Η απόρριψη εμπιστευτικών εγγράφων των ασθενών πχ λίστες χειρουργείων (ολόκληρο το έγγραφο) και η χρήση μολυσμένων μέσων αποθήκευσης πχ usb

Η προεγχειρητική αξιολόγηση των ασθενών αλλά και συζητήσεις που αφορούν τους ασθενείς και λαμβάνουν χώρα σε ανοιχτό περιβάλλον

Η απρόσεκτη συμπεριφορά, όπως ομιλία σε κοινόχρηστους χώρους πχ ανελκυστήρες, κυλικεία αλλά και κατά τη διάρκεια τηλεφωνικών συνομιλιών

Η αυξημένη χρήση μηχανογραφημένης τεκμηρίωσης έχει ως αποτέλεσμα ταχύτερη και ευρύτερη διάδοση πληροφοριών με αυξημένο κίνδυνο μη εξουσιοδοτημένης πρόσβασης

Αποκάλυψη κλινικών δεδομένων που οφείλονται σε ανεπαρκή υποδομή και εξοπλισμό σε συνδυασμό με την κακή οργάνωση του νοσοκομείου

ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΣΟΒΑΡΟΤΗΤΑΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ

Μικρής σοβαρότητας

Ορίζονται ως εκείνες στις οποίες τα ευαίσθητα δεδομένα των ασθενών δεν προστατεύονται ή δεν υφίστανται σωστό χειρισμό, αλλά δεν έχουν εμφανείς συνέπειες. Μπορεί να γίνονται άπαξ αλλά και να επαναλαμβάνονται. (πχ κράτηση κλινικών ιστορικών ή αρχείων λόγω κακής νοσοκομειακής υποδομής)

Μεγάλης σοβαρότητας

Ορίζονται ως εκείνες στις οποίες έχουμε αποκάλυψη ευαίσθητων δεδομένων, καθώς και περιστατικά που έχουν ως αποτέλεσμα κάποιο είδος συνεπειών (πχ επιβολή προστίμων). Αυτές οι παραβιάσεις αντιστοιχούν σε καταστάσεις όπου τα δεδομένα κλινικών ασθενών αποκαλύπτονται σε τρίτους που δεν εμπλέκονται στην περίθαλψη του ασθενούς, καθώς και σε εκείνες που διαπράττονται εκ προθέσεως. Μπορεί να γίνονται άπαξ αλλά και να επαναλαμβάνονται.

ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΩΝ

Όταν οι διασημότητες γίνονται ασθενείς:

- Farah Fawcett, UCLA
- Ed Sheeran, Νοσοκομείο Ipswich Suffolk

Όταν οι συγγενείς γίνονται ασθενείς:

- Το 27% των παραβιάσεων προσωπικών πληροφοριών για την υγεία ήταν το αποτέλεσμα της άσκοπης πρόσβασης των εργαζομένων στα αρχεία φίλων και συγγενών

Όταν προσωπικά δεδομένα εκτεθούν σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης:

- Το 2013 μια φοιτήτρια Νοσηλευτικής στην Αγγλία κοινοποίησε στην προσωπική της ιστοσελίδα σε μέσο κοινωνικής δικτύωσης μια φωτογραφία της όπου στεκόταν δίπλα σε έναν παιδιατρικό καρκινοπαθή ασθενή, στην φροντίδα του οποίου συμμετείχε σημειώνοντας πόσο περήφανη ήταν για αυτόν

1. <https://www.databreaches.net>
2. <https://gizmodo.com>
3. <https://www.ncsbn.org>, «A Nurse's Guide: to the use of Social Media

Ποια μέρη εμπλέκονται στη διαχείριση των ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων που αφορούν την υγεία, στην καθημερινή κλινική πρακτική;

Ασθενής

Επαγγελματίες υγείας

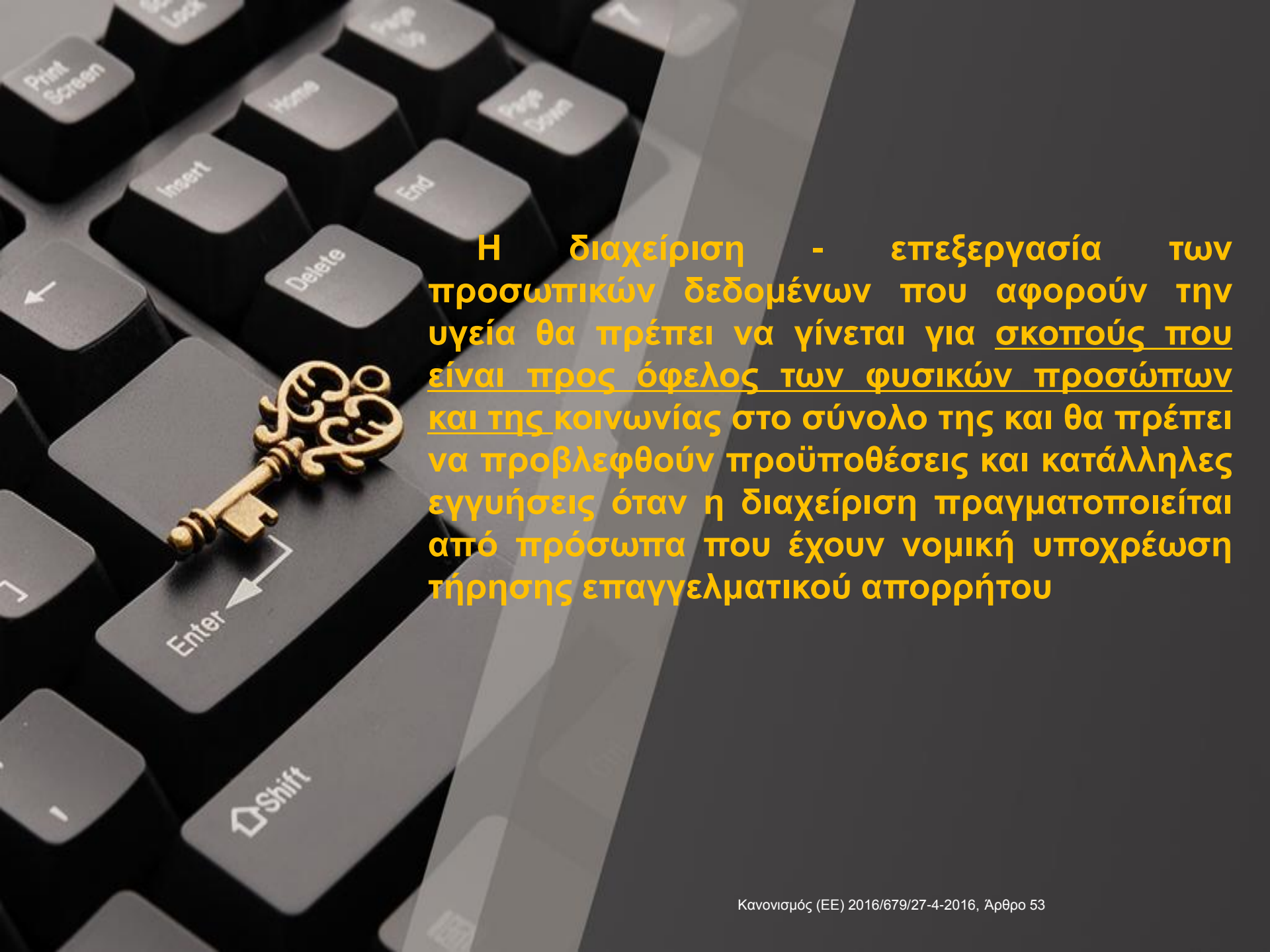

Διοικητικοί υπάλληλοι

Βοηθητικό προσωπικό

Τα εμπλεκόμενα μέρη δεν διατρέχουν τους ίδιους κινδύνους και το σύστημα δεν τους δίνει την ίδια ισχύ για να διαφυλάξουν τα συμφέροντα τους

Η διαχείριση - επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων που αφορούν την υγεία θα πρέπει να γίνεται για σκοπούς που είναι προς όφελος των φυσικών προσώπων και της κοινωνίας στο σύνολο της και θα πρέπει να προβλεφθούν προϋποθέσεις και κατάλληλες εγγυήσεις όταν η διαχείριση πραγματοποιείται από πρόσωπα που έχουν νομική υποχρέωση τήρησης επαγγελματικού απορρήτου

ΑΠΟΡΡΗΤΟ

- Η προστασία του απορρήτου απορρέει άμεσα από τις Συνταγματικές επιταγές για την προστασία της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, για την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας και για το σεβασμό και την προστασία της αξίας του ανθρώπου, (άρθρο 2, 5, 9 Σ)
- Για τη διασφάλιση λοιπόν της τήρησης του επαγγελματικού απορρήτου, το οποίο αποτελεί μέρος του ιδιωτικού απορρήτου, θέσπιστηκαν κανόνες δικαίου και ποινικές κυρώσεις.
- Στο άρθρο 371 του ΠΚ αναφέρεται:
«Κληρικοί, δικηγόροι και κάθε είδους νομικοί παραστάτες, συμβολαιογράφοι, γιατροί, μαίες, νοσοκόμοι, φαρμακοποιοί και άλλοι στους οποίους κάποιος εμπιστεύονται συνήθως λόγω του επαγγέλματος τους ή της ιδιότητάς τους ιδιωτικά απόρρητα, καθώς και οι βοηθοί των προσώπων αυτών, τιμωρούνται με χρηματική ποινή ή με φυλάκιση μέχρι ενός έτους αν φανερώσουν ιδιωτικά απόρρητα που τους τα εμπιστεύτηκαν ή που τα έμαθαν λόγω του επαγγέλματός τους ή της ιδιότητάς τους.»

ΑΠΟΡΡΗΤΟ ΑΣΘΕΝΟΥΣ

• Κώδικας Ιατρικής Δεοντολογίας , αναφέρεται ότι:

« ..... Το ιατρικό λειτούργημα ασκείται σύμφωνα με τους γενικά αποδεκτούς και ισχύοντες κανόνες της ιατρικής επιστήμης. Διέπεται από απόλυτο σεβασμό στην ανθρώπινη ζωή και την ανθρώπινη αξιοπρέπεια.....

.... Ο Ιατρός ακούει τους ασθενείς του, τους συμπεριφέρεται με σεβασμό και κατανόηση και σέβεται τις απόψεις, την ιδιωτικότητα και την αξιοπρέπειά τους.....

Ο Ιατρός δεν πρέπει να εκμεταλλεύεται την εμπιστοσύνη του ασθενή να αποκαλύπτει εμπιστευτικές πληροφορίες
.... Ο Ιατρός οφείλει να τηρεί αυστηρά απόλυτη εχεμύθεια για οποιοδήποτε στοιχείο υποπίπτει στην αντίληψή του ή του αποκαλύπτει ο ασθενής ή τρίτοι, στο πλαίσιο της άσκησης των καθηκόντων του, και το οποίο αφορά στον ασθενή ή τους οικείους του.....»

• Κώδικας Νοσηλευτικής Δεοντολογίας, αναφέρεται ότι:

« ..... Ο Νοσηλευτής οφείλει απεριόριστο σεβασμό στην αξία της ανθρώπινης ζωής, λαμβάνει κάθε μέτρο για τη διάσωση ή τη διατήρηση της και απέχει από κάθε ενέργεια που είναι δυνατόν να τη θέσει σε κίνδυνο. ....

.... Οφείλει να διαφυλάττει τα ατομικά δικαιώματα του ασθενή και να αποτρέπει με κάθε δυνατό μέσο οποιαδήποτε μορφή παραβίασης τους. ....

..... Οφείλει απεριόριστο σεβασμό στην ιδιωτική ζωή του ασθενή και απέχει από κάθε πράξη ή παράλειψη που είναι δυνατόν να βλάψει τον απόρρητο χαρακτήρα των κάθε είδους πληροφοριών των οποίων λαμβάνει γνώση κατά την άσκηση των καθηκόντων του ..... »

ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΕΙΔΙΚΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

Γενικές διατάξεις κανονισμού, άρθρο 9 (εξαιρέσεις)

Όταν υπάρχει ρητή συγκατάθεση από το άτομο για την επεξεργασία και είναι απαραίτητη για την προστασία των ζωτικών συμφερόντων του ατόμου (άτομο νομικά ανίκανο)

Η επεξεργασία είναι απαραίτητη για σκοπούς προληπτικής ή επαγγελματικής ιατρικής, ιατρικής διάγνωσης, παροχής περίθαλψης

Είναι απαραίτητη για λόγους δημοσίου συμφέροντος στον τομέα της δημόσιας υγείας, για σκοπούς αρχειοθέτησης, επιστημονικής-ιστορικής έρευνας και στατιστικούς

Όταν η επεξεργασία διενεργείται με κατάλληλες εγγυήσεις στο πλαίσιο των νομίμων δραστηριοτήτων ιδρύματος και δεν κοινοποιούνται εκτός του φορέα

Επίσης όταν εκτιμάται η ικανότητα προς εργασία του εργαζομένου και στη διαχείριση υγειονομικών και κοινωνικών συστημάτων

Όταν η επεξεργασία είναι υπό την ευθύνη επαγγελματία που υπόκειται στην υποχρέωση τήρησης επαγγελματικού απορρήτου

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Περιορισμοί στη διεπαφή με το σύστημα επεξεργασίας των δεδομένων , σύμφωνα με την ευθύνη που αναλογεί στο κάθε μέρος

Χαρτογράφηση της ροής των δεδομένων κατά την παροχή νοσηλευτικής φροντίδας , ώστε να αυξηθεί ο βαθμός ασφάλειας

Αυξημένη υποχρέωση τήρησης του κώδικα νοσηλευτικής δεοντολογίας και κατά συνέπεια της εμπιστευτικότητας

Υιοθέτηση νέων εγγυήσεων και βελτίωση των ήδη υπαρχόντων στην καθημερινή πρακτική μέσα από συνεχή ενημέρωση και εκπαίδευση του προσωπικού

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

- Κατά την εναρμόνιση με την ελληνική νομοθεσία ενδέχεται να θεσπιστούν ειδικότερες διατάξεις αλλά και να επιλυθούν ανακύπτοντα προβλήματα μεμονωμένα
- Ο έλεγχος του ανθρώπινου παράγοντα σε ζητήματα διαρροής δεν επαφίεται σε ένα και μοναδικό νόμο αλλά εγγυάται και με την ύπαρξη κωδίκων δεοντολογίας, η τήρηση των οποίων θα παρακολουθείται από ανεξάρτητους πιστοποιημένους φορείς
- Καλές και βέλτιστες πρακτικές σε νοσοκομεία του εξωτερικού συνιστούν την ύπαρξη εντύπων συναίνεσης και τον καθορισμό διαδικασιών που υπόκεινται συχνά επικαιροποίηση
- Ο ΓΚΠΔ πρέπει να αντιμετωπιστεί στο Δημόσιο ως ένα ακόμα βήμα για περισσότερη διαφάνεια της δημόσιας διοίκησης, ως μια ευκαιρία για να αυξηθεί η εμπιστοσύνη των πολιτών και να ληφθεί υπόψη η ιδιαιτερότητά της εφαρμογής του και οι περιορισμοί που ανακύπτουν (επεξεργασία που εκτελείται προς το δημόσιο συμφέρον και περιορισμένη εφαρμογή του δικαιώματος της λήθης και φορητότητας)

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ